

Notat

Legetøj testet farligt og ulovligt sælges fortsat på flere platforme

Indledning og baggrund

Handelsplatforme som Wish, Amazon, Aliexpress og eBay bliver stadig mere populære hos forbrugerne. Nogle af dem sælger egne varer, men derudover fungerer de som markedspladser, hvor sælgere fra hele verden kan sælge deres produkter via platformen. Når platformene fungerer som markedsplads er de ifølge e-handelsdirektivet som udgangspunkt kun formidlere¹ og har ikke ansvar for, om de varer der udbydes fra sælgere på deres markedsplads lever op til reglerne for produktsikkerhed, forbrugerbeskyttelse m.v. Det er forbrugernes eget ansvar at sikre sig, og de bliver dermed selv en "importør". Det betyder, at forhandlere fra f.eks. Kina og andre asiatiske lande kan sælge legetøj, der opfylder kravene i deres egne hjemlande men ikke lever op til den danske og europæiske produktsikkerhedslovgivning. Det gør legetøjet billigere, men også mere usikkert for børnene. Da nogle af platformene er på dansk (f.eks. Wish) er det tvivlsomt, om forbrugerne er klar over, at produkterne ikke lever op til danske regler.

EU-Kommissionen har lavet en frivillig aftale med 4 platforme, Amazon, e-Bay, Alibaba og Rakuten France om at fjerne produkter fra deres hjemmesider, hvis myndighederne konstaterer, at de ikke lever op til reglerne². Det er modsat kravene til danske og europæiske butikker og netbutikker, som skal sikre, at de produkter, de sælger, lever op til reglerne inden de placeres på de fysiske eller digitale hylder.

Forbrugerrådet Tænk offentliggjorde i juni 2019 en test af legetøj købt på platformene Wish, Amazon og Aliexpress³, hvor der blev fundet flere eksempler på farligt legetøj med hormonforstyrrende stoffer i koncentrationer mange gange over de tilladte grænseværdier. Efter testen meddelte Wish og Amazon, at de ville fjerne produkterne fra deres hjemmesider, hvilket blev bekræftet af Miljøstyrelsen. Dansk Erhverv har efterfølgende fundet flere at de samme produkter på Amazon og Wish. DR har fulgt op på dette og på Forbrugerrådets test for at se, om der stadig er hormonforstyrrende kemi i legetøjet, hvilket viser sig at være tilfældet, selvom Amazon og Wish havde lovet at det farlige legetøj ville blive fjernet.

Forbrugerrådet Tænk offentliggjorde i december 2017 en anden produkttest af legetøj købt på platforme, hvor der blev fundet legetøj med lange snore og løse dele, der kan kvæle små børn⁴. Dansk Erhverv har påvist, at dette legetøj stadig kan købes på platformene og stadig har for lange snore og små løse dele. DR har interviewet Sikkerhedsstyrelsen som bekræfter, at legetøjet stadig overtræder reglerne⁵.

¹ Se en uddybning i rapporten "Digitala marknadsplatser och e-handelsplattformar", Handelsrådet 2019.

² https://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4247_da.htm

³ <https://kemi.taenk.dk/bliv-groennere/test-kemi-i-legetoej-fra-ebay-amazon-og-wish>

⁴ <http://nyheder.tv2.dk/samfund/2019-06-24-advarer-mod-forbudte-stoffer-fundet-i-legetoej-koebt-paa-nettet>

⁵ <https://taenk.dk/test-og-forbrugerliv/boern/billigt-legetoej-fra-nettet-er-farligt-dit-barn>

⁵ <https://www.dr.dk/nyheder/penge/myndigheder-advarer-legetoej-fra-udenlandske-netbutikker-kan-vaere-farligt-dit-barn>

Dette notat gennemgår de 5 forskellige typer legetøj og giver et overblik over: 1. Hvilke der blev testet ulovligt af Forbrugerrådet Tænk, 2. Hvilke der fortsat blev solgt på platformene i august og oktober 2019, 3. Resultaterne af den oprindelige test fra Forbrugerrådet Tænk. 4. Resultatet af de test DR har fået foretaget om ulovlig kemi og samt på hvilke parametre reglerne for produktsikkerhed er overtrådt.

Regler for indhold af ftalater i legetøj

De første to typer legetøj, der er blevet testet, er plasticfigurer som er blevet testet for ftalater. Ftalater bliver tilsat noget legetøj for at blødgøre materialer som plastic, skum og gummi. Men ftalater kan være hormonforstyrrende og i nogle tilfælde bl.a. skade forplantningsevnen. Ftalater er forbudt i legetøj til små børn i alderen 0-3 år. I legetøj beregnet til større børn op til 14 år er der begrænsninger på, hvor meget ftalat, legetøjet må indeholde. Hvis legetøjet kan kommes i munden, må det ikke indeholde ftalattyperne DEHP i mængder over 0,1% og ej heller DIDP og DINP over 0,1%.

1. Test af action figurer fra Fortnite

Billede 1: fra Forbrugerrådet Tænk

Billede 2 fra Dansk Erhverv

Ovenstående action figurer er fra det populære computerspil 'Fortnite'. Figurerne er forholdsvis dyre i danske butikker men kan købes langt billigere på flere af de udenlandske platforme.

I [Forbrugerrådet Tænks test](#) blev disse 12 Fortnite figurer købt på Amazon af forhandleren Vercico. Figurerne blev testet for farlige ftalater. I testen blev der fundet følgende ftalater:

DEHP: 4,9%, svarende til 49 gange det tilladte
 DIDP 0,19%, svarende til 1,9 gange det tilladte
 DINP: 3,1 %, svarende til 31 gange det tilladte.

Dansk Erhverv fandt samme Fortnite figurer til salg hos Vercico til 130 kroner for 12 figurer.

DR har fået Fortnite figurerne testet for farlige ftalater i september 2019. I testen blev der fundet DEHP: 21%. Dette svarer til en værdi på 210 gange det tilladte.

2. Test af disneyprinsessefigurer

Billede 3 fra Forbrugerrådet Tænk

Billede 4, 5 og 6 fra Dansk Erhverv

Den anden type legetøj, der er blevet testet, er disse Disneyfigurer, som også blev testet for ftalater. I [Forbrugerrådet Tænks test](#) er disse 8 Disneyfigurer købt på Wish.com af forhandleren jd2015. Figureerne blev testet for farlige ftalater. I testen blev der fundet:

DEHP: 5,6 %, svarende til 56 gange det tilladte
 DIDP: 0,12%, svarende til 1,2 gange det tilladte og
 DINP 2,6%, svarende til 26 gange det tilladte

Dansk Erhverv har fundet Disneyfigurerne på wish.com med helt identiske positurer og markedsføringsmateriale hos forhandleren Minideal til 113 kroner.

I DR's test blev der fundet DEHP: 6,7% og DINP: 3%. Det er henholdsvis 67 og 30 gange mere end det tilladte.

Regler for længde af snore og størrelse af løsdeler i legetøj

Hvis legetøj indeholder stropper eller snore, må de ikke være over 22 cm, da dette kan være farligt for små børn. Barnet kan nemlig risikere at blive kvalt, hvis det får snoren rundt om halsen. Det samme gælder løsdeler, som ikke være så små, at de kan komme ned i barnets hals. Sikkerhedsstyrelsen har på sin hjemmeside en legetøjstester, som kan bruges til at afgøre dette⁶. Legetøjstesteren svarer til størrelsen af en barnehals. Den måler 3,17 cm i diameter, 2,54 cm på den korte side og 5,71 cm på den lange side. Er legetøjsdelene små nok til at komme herved udgør de en kvælningsrisiko for børn under 3 år.

⁶ <https://www.sik.dk/privat/gor-det-sikkert/born/legetojstester/sadan-tester-du-sikkerheden-legetoj-legetojstesteren>

3. Test af trælarve

Billede 7: fra Forbrugerrådet Tænk

Billede 8 fra Dansk Erhverv

Trælarven består af mindre træstykker sat sammen af en snor.

I [Forbrugerrådet Tænks](#) test⁷ blev denne larve blevet kategoriseret som farlig allerede i december 2017 som en del af en test af 25 stykker legetøj fra udenlandske handelsplatforme. I Forbrugerrådet Tænks test knækkede snoren, som holdt træstykkerne sammen meget let. Derudover var træstykkerne små nok til at komme ned i Sikkerhedsstyrelsens legetøjstester. Derfor konkluderede Forbrugerrådet, at larven udgjorde en kvælningssrisiko for børn under 3 år.

Dansk Erhvervs gennemgang viser at identiske trælarver stadig er tilgængelige på flere handelsplatforme fra et væld af forskellige forhandlere. Dansk Erhverv har købt trælarven på billede 8 på Wish.com af forhandleren ”Forty-two back” for 17 kroner. Som det gjorde sig gældende i Forbrugerrådet Tænks test knækkede snoren meget let, og stykkerne var små nok til at ryge i Sikkerhedsstyrelsens legetøjstester, som vist på billede 8. Igen er farligt testet legetøj let tilgængeligt på handelsplatformene.

4. Test af trææble og -orm med snor

Billede 9 fra Forbrugerrådet Tænk

Billede 10 fra Dansk Erhverv

Fjerde legetøjstype er disse træfrugter med en træorm, som er blevet påmonteret med en snor. Barnet kan føre ormen igennem frugternes forskellige huller. Stropper og snore må ikke være over 22 cm, da dette kan være farligt for små børn.

⁷ <https://taenk.dk/test-og-forbrugertilv/boern/billigt-legetoej-fra-nettet-er-farligt-dit-barn>

Forbrugerrådet Tænks test fra december 2017⁸ viste, at snoren som forbinder æble og orm er langt over 22 cm, og derfor er farlig.

Dansk Erhvervs gennemgang fra august 2019 viser, at lignende lejetøj kan købes på flere platforme. Dansk har købt En fra Wish.com fra forhandleren Areshi for 16 kroner for ét stykke legetøjsæble og 3 fra Amazon af forhandleren QICI til 68 kroner for tre styks legetøjsæble med orm. Alle fire har en snor på mere end 22 cm, og derfor er farlige ifølge reglerne gengivet på Sikkerhedsstyrelsens hjemmeside.

5. Test af rangle

Billede 11 fra Forbrugerrådet Tænk

Billede 12 fra Dansk Erhverv – Amazon

Billede 13 fra Dansk Erhverv – wish.com

Femte legetøjstype er denne trærangle. Ranglen består af et regnbuemalet træskaft med små metalbjælder påsat træskftet vha. krogskruer.

I Forbrugerrådet Tænks test⁹ af denne rangle skrev bladet følgende: ”Metalbjælderne er i sig selv så skarpe, at dit barn kan skære sig på dem. Metalbjælderne kan let ryge af ranglen, hvis dit barn piller ved dem. Bjælderne er så små, at der er risiko for, at barnet kan sluge dem og få dem galt i

⁸ <https://taenk.dk/test-og-forbrugerliv/boern/billigt-legetoej-fra-nettet-er-farligt-dit-barn>

⁹ <https://taenk.dk/test-og-forbrugerliv/boern/billigt-legetoej-fra-nettet-er-farligt-dit-barn>

halsen. Metalkroge, der sidder tilbage på ranglen, når bjælderne er faldet af, kan også stikke dit barn. Skaftet på ranglen er for langt til børn på et halvt år. Skaftet kan beskadige mundhulen eller kile sig fast. Børn, der bruger rangler, kan som regel ikke sidde selv, og de kan ikke selv fjerne ranglen fra munden. Derfor kan det være en risiko, hvis ikke der er en voksen i nærheden.”

I Dansk Erhvervs gennemgang viser, at tilsvarende ranger kan købes fra mange sælgere på flere forskellige platforme. Dansk Erhverv har indkøbt 4 rangler på Amazon og Wish. De to rangler på billede 12 er købt på Amazon af forhandleren Demarkt for ca. 30 kroner. De to rangler på billede 13 er købt på Wish.com af forhandleren ZHIHAN til 14 kroner.

For de indkøbte rangler viser det sig, at metalbjælderne var endog meget skarpe og at børn let vil kunne skære sig på dem. Metalbjælderne røg også let af de kroge, som holdt dem fast. Bjælderne er så små, at de vil kunne ned i halsen på et barn og udgør dermed en kvælningsrisiko. Kroge, som holder bjælderne, er meget løse og røg af blot med enkelte skruer. Både de enkelte bjælder og bjælderne med krog på var små nok til, at de udgjorde kvælningsrisiko for børn. Forbrugerrådet Tænk vurderede i 2017 at børn ikke bør lege med disse rangler uden opsyn pga. den store risiko forbundet med dette og den advarsel gælder stadig.

Konklusion

Gennemgangen viser, at der sælges farligt legetøj på handelsplatformene, som ikke lever op til reglerne og at konkrete eksempler på farligt legetøj ikke er fjernet fra platformenes hjemmesider trods løfter om det modsatte. Priserne er som oftest markant lavere end priserne hos de lovlydige danske (og europæiske) legetøjsforhandlere, som skal sikre, at legetøjet efterlever reglerne inden, det sættes til salg.

Det skævvrider konkurrencen og giver usikkerhed for forbrugere – i dette konkrete tilfælde børnene. Handelsplatforme er i dag blandt forbrugernes foretrukne, når de handler online, men lovgivningen sikrer dem ikke tilstrækkelig beskyttelse. Notatet viser, at den frivillige aftale EU-Kommissionen har lavet med 4 navngivne platforme om at fjerne farlige produkter ikke er god nok, da produkterne stadig sælges. Det er efter Dansk Erhvervs opfattelse også utilstrækkeligt, at farlige produkter kun fjernes, hvis myndighederne har testet dem og anmeldt dem som farlige. Ikke kun fordi aftalen kun omfatter 4 platforme og ikke dem alle, men også fordi den ikke omfatter alle de milliarder af øvrige produkter, som ikke er testet.

Problemstillingen om manglende ansvar illustreres måske allerbedst af platformen Wish svar på Forbrugerrådet Tænks test af fflater i legetøj, som blev gengivet på TV2.dk den 24. juni 2019¹⁰:

”I en mail til TV 2 skriver Wish, at man ikke var klar over, at produkterne var ulovlige:

- Med flere end to milliarder produkter sætter vi vores lid til, at samfundet hjælper med at forsikre, at vores produkter lever op til den standard, vores kunder efterspørger, skriver Wish.
- Vi er taknemmelige over, at TV 2 og Forbrugerrådet Tænk har valgt at informere os.”

¹⁰ <https://nyheder.tv2.dk/samfund/2019-06-24-advarer-mod-forbudte-stoffer-fundet-i-legetoj-koebt-paa-nettet>

Som situationen er nu, skævvrides konkurrencen til skade for lovlige virksomheder og forbrugersikkerheden. Hvis problemet skal løses, er der brug for at en europæisk løsning, herunder et opgør med den ansvarsfrihed e-handelsdirektivet giver platformene.